

NATO'NUN DÖNÜŞÜMÜ

Yrd.Doç.Dr.Sait YILMAZ

Giriş:

Kuzey Atlantik İttifakı Örgütü (NATO¹) 12 ülkenin katılımıyla 4 Nisan 1949'da Washington'da kurulmuştur. Sovyetler dağıldığında 16 olan NATO üyesi ülke sayısı Soğuk Savaş sonrası genişleme dalgasında Çek Cumhuriyeti, Macaristan ve Polonya; 1999'da, Bulgaristan, Estonya, Letonya, Litvanya, Romanya, Slovakya ve Slovenya; 2004'de ve Hırvatistan ve Arnavutluk'un ise geçtiğimiz ay katılımıyla 28 olmuştur. NATO ittifakı BM Şartnamesi'nin bağımsız ülkelerin bireysel ve toplu savunma konusundaki doğal haklarını teyit eden 51. Maddesi çerçevesinde kurulmuştur. İttifakın amacı; 'Kuzey Atlantik sahasında barışçıl ve dostane ilişkileri' geliştirmektir. NATO, üye ülkelerin üstünde fakat hükümetler arası bir örgüttür².

İttifakın işleyişindeki temel ilke, üyelerinin güvenliğinin bölünmezliği temeline dayandırılmış olan egemen devletler arasındaki karşılıklı işbirliği taahhüdüdür. İttifak, üyelerinden herhangi birinin temel güvenliğini tehdit eden sorunlarla sadece kendi ulusal çabalarıyla başa çıkmak zorunda kalmayacağını garanti etmekte ve üyelerini egemen devletler olarak savunma alanındaki sorumluluklarını yerine getirme hakkında mahrum etmeden ulusal güvenlik hedeflerinin ittifakın desteğiyle gerçekleştirilmesini sağlamaktadır³. NATO'da kararlar oy birliği ile alınır (oy çoğunluğu yoktur) haftada en az bir kez toplanan Kuzey Atlantik Konseyi (NAC⁴), NATO karar mekanizması içinde en üst düzeyde karar alma gücüne sahip organdır. Konsey gerektiğinde aynı yetki ve karar alma gücü ile Dışişleri Bakanları, Savunma Bakanları veya Devlet ve Hükümet Başkanları düzeyinde de toplanabilmektedir.

NATO Kurucu Antlaşmasının imzalandığı tarihte, NATO'nun öncelikli amacı eski Sovyetler Birliği'nin politikası ve giderek büyüyen askeri kapasitesinin oluşturduğu potansiyel tehdide karşı üye ülkeleri korumaktı. Sovyetlerin çöküşü sonrası 1991 yılında Roma'da onaylanan yeni NATO stratejisi; toplu savunma yeteneği korunurken, diyalog ve işbirliğine bağlı geniş kapsamlı bir güvenlik yaklaşımı getirmiştir⁵. NATO'nun 1999 yılında yayımladığı strateji dokümanında ittifakın temel güvenlik görevleri şu şekilde tanımlanmıştır⁶;

- Avrupa-Atlantik sahasında istikrarın temelini oluşturacak şekilde hareket etmek,
- Güvenlik konularında danışmalar için forumlar oluşturmak,

¹ NATO: North Atlantic Treaty Organization.

² John C. Milloy: "The North Atlantic Treaty Organization, 1948-1957: Community or Alliance?" McGill-Queen's University Press, (Monreal, 2006), p.172.

³ Tomas Valasek: "Reality Check", NATO Review, (Summer 2006), p.3.

⁴ NAC: North Atlantic Council.

⁵ Graeme P. Herd, John Kriender: "Understanding NATO in the 21 st Century Alliance Strategies, Security and Global Governance", Routledge, (New York, 2008), p.121.

⁶ Alliance's Strategic Concept, (April 24, Approved by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Washington D.C. on 23-24 April 1999 NATO Web Sites: <http://www.nato.int/docu/pr/1999/p99-065e.htm>

- Herhangi bir NATO üyesi ülkeye karşı yapılacak saldırı tehdidine karşı caydırıcılık ve savunma görevini üstlenmek,
- Çatışmaları önlemeye katkıda bulunmak ve kriz yönetiminde faal olarak yer almak,
- Avrupa-Atlantik sahasındaki diğer ülkelerle geniş kapsamlı ortaklık, işbirliği ve diyalog geliştirmek.

NATO'nun, dünya üzerinde oluşabilecek bir krize karşılık vermede izlediği üç aşama bulunmaktadır; savunma, caydırıcılık ve tırmanma. Savunma, NATO'nun kuruluş amacının temelinde yatan unsurdur. Caydırıcılık, NATO'nun barışı tehdit eden ülke ya da ülkelere karşı diğer tüm dünya kurumları ve kuruluşları ile ittifakın ortak hareket etmesi olarak tanımlanır. Caydırıcılık dahilinde krize neden olan ülke veya ülkeler grubunun önce NATO ülkeleri ve olabildiğince ilişkide bulunduğu tüm dünya ülkeleri tarafından siyasi ve ekonomik ambargoya tabi tutularak, yalnızlığa itilmesi sağlanır. Böylece öncelikle siyasi platformda görüşmeler yolu ile halledilmeye çalışılan sorunun askeri güçlerin olaya karışmasına gerek kalmadan çözülmesi hedeflenir. Tırmanma aşamasında silahlı kuvvetler bizzat görev yerlerine yığınaklanmasını tamamlamış ve savaşa hazır vaziyette beklemektedir. Ancak henüz savaş ilan edilmemiştir.

NATO Avrupa'sı 15.000'den az olmayan ana muharebe tankı, 25.000 zırhlı personel taşıyıcı ve (ABD'deki yaklaşık 4.000 adede ilave olarak) 3800'e yakın savaş uçağına sahiptir. Küresel savunma harcamalarının % 60 kadarını harcayan NATO'nun genişlemesi askeri boyutta gittikçe açıklanamaz duruma gelmektedir. Bu yüzden NATO temel olarak askeri bir örgütten, bir güvenlik örgütüne dönüşmektedir. NATO, sadece Avrupa'da değil tüm dünyada en itibarlı ve kuvvetli güvenlik kurumu olmaya devam etmektedir⁷.

NATO'da Dönüşüm:

Soğuk Savaş sonrası ortamın gerçeklerine kendini uyarlamaya çalışan NATO, esaslı bir dönüşüm sürecinden geçmeye devam etmektedir. Bu kapsamda; 9 ana NATO Karargahı kapatılmış, 1 karargahın da yeri değiştirilmiştir. NATO Komuta Yapısı karargah sayıları % 45 oranında azaltılmıştır. NATO bir yandan yetenek ve etkinliğini artırırken bir yandan da hantal personel yapısından kurtulmayı hedeflemiş, bu doğrultuda NATO Komuta Yapısındaki general ve amiral kadro sayısını 145'ten 95'e düşürerek % 35'e varan bir azalma gerçekleştirmiştir. Kilit kadrolardaki rütbeler genel olarak bir kademe düşürülmüştür. NATO harekâtlarının bazı giderlerinin NATO bütçesi tarafından karşılanması uygulamasına geçilmiştir⁸.

NATO'daki değişim bir bütün olarak NATO komuta yapısı, kuvvet yapısı, tüm komutanlık, kurum ve kuruluşlardaki değişiklikleri kapsamaktadır. Bu değişimin en önemli yönü; NATO çalışma yöntemlerini, anlayış ve kültür değişikliğini hedeflemesidir. NATO kuvvetlerinin % 40'ının intikal edebilir, % 8'inin kullanılabilir olması hedeflenmiştir. NATO, kuvvet yapısında var

⁷ Stephan De Spiegeleire, Rem Korteweg: "Future NATO's", NATO Review, (Summer 2006), p.5.

⁸ Daniel S. Hamilton: "Transatlantic Transformations: Equipping NATO for the 21st Century". Center for Transatlantic Relations, Johns Hopkins University, (Washington D.C., 2004), p.106.

olmasına rağmen artık ‘uzun vadeli kuvvet yığınağına’ ihtiyacı olmadığını deklare etmiştir. Tablo 1’de görüldüğü gibi özellikle gelişmiş ülkelere bakıldığında asker sayılarında neredeyse % 40-50 oranında bir indirime gidildiği gözlenmektedir⁹.

Tablo 1: NATO Ülkeleri Asker Sayısı (1990-2003)

Ülke	1990 (Bin)	2003 (Bin)
Belçika	106	42
Çek Cumhuriyeti		35
Danimarka	31	22
Fransa	548	356
Almanya	545	285
Yunanistan	201	203
Macaristan	-	45
İtalya	493	325
Lüksemburg	1	1
Hollanda	104	53
Norveç	51	22
Polonya	-	150
Portekiz	87	68
İspanya	263	135
Türkiye	769	823
İngiltere	308	214
Kanada	87	62
ABD	2.181	1.496
NATO Toplam	5.776	4.334

Soğuk Savaş sonrası NATO’nun dönüşümü kapsamında NATO komuta yapısında değişikliklere gidilmiş; operasyonlardan ve dönüşümden sorumlu stratejik seviye iki komutanlık teşkil edilmiştir. Sorumluluk sahaları kaldırılmış, ikinci ve üçüncü seviye komutanlıkların tamamıyla intikal edebilir yapıda olması hedeflenmiş, gelişen kriz ortamlarına etkin ve en kısa sürede cevap verilmesi amaçlanmıştır. Belirlenmiş alanlarda uzmanlığın geliştirilmesi amacıyla Mükemmeliyet Merkezleri açılması öngörülmüştür. 11 Eylül terörist saldırıları sonrası NATO’nun yapılanması tekrar gözden geçirilmiş ve 21 Kasım 2002’deki Prag Zirvesi’nde NATO dönüşümünün üç temel unsuru belirlenmiştir. Bunlar; NATO Komuta Yapısının değiştirilmesi, NATO Mukabele Kuvveti (NRF) kurulması ve Prag Yetenek Taahhütlerinin (PCC¹⁰ ile ortak çalışma) gerçekleştirilmesidir¹¹.

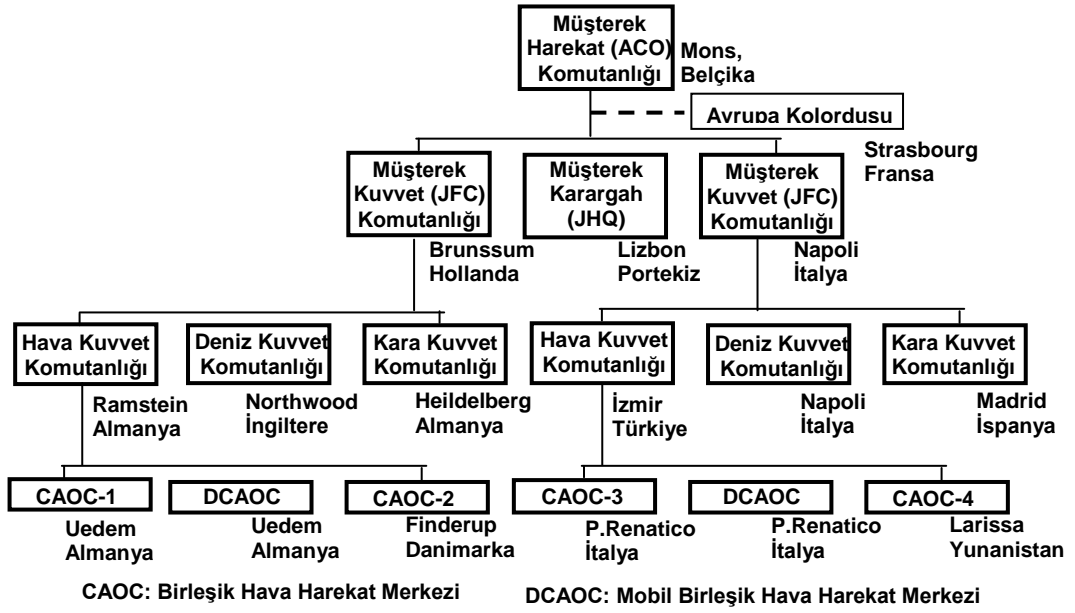
A. NATO Komuta Yapısı:

⁹ NATO Public Diplomacy Division: “*NATO Transformed*”, NATO Public Diplomacy Division, (Brusseles, 2004), p.14-30.

¹⁰ PCC: Partnership Coordination Cell (Ortaklık Eşgüdüm Hücresi).

¹¹ James L. Jones: “*Transforming NATO’s Military Structures*”, NATO Review, (Spring 2004).

Yeni komuta yapısı stratejik, operatif ve taktik seviyede olmak üzere 3 ana grupta düzenlenmektedir¹². Stratejik Seviyede Avrupa Müttefik Komutanlığı (SHAPE¹³); yine Avrupa Müttefik Komutanı (SACEUR¹⁴) komutasında olmak üzere Müttefik Harekat Komutanlığı (ACO¹⁵) adında operasyonel sorumluluğu olan yeni bir komutanlığa dönüştürülmüştür. 'Müttefik Harekat Komutanlığı', Belçika Mons'taki SHAPE Karargahı vasıtasıyla icra edilecek tüm ittifak operasyonlarından sorumludur. SHAPE Karargahı altındaki diğer karargahların sayıları azaltılmıştır. Şekil 1'de yer alan bu komutanlık hem Atlantik hem de Avrupa Müttefik Komutanlığı tarafından yürütülecek tüm operasyonel görevleri yapmakla görevlendirilmiştir.

Şekil 1: NATO'nun Yeni Askeri Yapısı

B. NATO Kuvvet Yapısı:

Soğuk Savaş döneminin statik ve tamamen savunma amaçlı olarak, belirli sorumluluk bölgelerinde konuşlu kuvvet yapısına 1991 yılında son verilmiş ve 1991 yılında kabul edilen stratejik konsept ile birlikte yeni kuvvet kategorileri ve hazırlık seviyeleri geliştirilmiştir¹⁶. Buna göre; (1) Reaksiyon Kuvvetleri, (2) Ana Savunma Kuvvetleri, (3) Takviye Kuvvetleri olmak üzere üç kategoride kuvvet teşkil edilmiştir. Ancak 11 Eylül terörist saldırıları, ardından İstanbul ve İspanya'daki saldırılar NATO'nun yapılanmasının tekrar gözden geçirilmesine neden olmuştur. 'Prag Yetenek Taahhütleri' çerçevesinde yeni yapının kategorileri; (1) İntikal Ettirilebilir Kuvvetler (DF¹⁷),

¹² Thomas Durell Young: "Reforming NATO's Military Structure: The Long Term Study and Its Implications for Land Forces", Strategic Studies Institute, (Carlisle PA, 1998), p.20.

¹³ SHAPE: Supreme Headquarters of Alliance Powers in Europe.

¹⁴ SACEUR: Supreme Allied Commander Europe.

¹⁵ ACO: Allied Command of Operations.

¹⁶ Anthony H. Cordesman: "Rethinking NATO's Force Transformation", NATO Review, (Spring 2005), p.3.

¹⁷ DF: Deployable Forces.

(2) Yerinde Konuşlu Kuvvetler (IPF¹⁸) olarak sınıflandırılmıştır. Kuvvet hazırlık seviyeleri ise kademeli olarak (GRF¹⁹) belirlenmiştir. Bunlar;

(1) Yüksek Hazırlık Seviyeli Kuvvetler (HRF²⁰); askeri bir harekatta 60.000 personele komuta edebilme kapasitesine sahip süratle yığılanabilen 4 yeni kara birlik karargahı ve eskiden de kurulu olan 2 karargah, NATO'nun uluslararası askeri karargahları olarak tespit edilmiştir. Bu durum, barış zamanında Müttefik Harekat Komutanlığı (ACO) harekat komutası altına, 6 adet kolordu seviyesindeki karargahın girmesi anlamına gelmektedir²¹. İntikal ettirilebilir (Deployable) kuvvetlerin teşkil amacı; NATO'nun bütün görevlerini (Kollektif savunma ve krizlere müdahale) icra etmek olarak belirlenmiştir. NATO kuvvet yapısı içinde 6 adet kara ve 3 adet deniz birliği HRF olarak teşkil edilmiştir. Kuvvetlerin hazırlık zamanları ise 0-90 gün arasında değişmektedir. HRF deniz unsurları İtalya, İspanya ve İngiltere'de konuşlanmıştır. 6 kara HRF karargahının konuşlandığı yerler ise şu şekildedir²²;

- Almanya Münster'de Süratle Yığılanabilir Alman-Hollanda Kolordusu/Kolordu Karargahı (The Rapid Deployable German/Netherlands Corps HQ).

- İtalya Milano'daki Süratle Yığılanabilir İtalyan Kolordusu/ Kolordu Karargahı (The Rapid Deployable Italian Corps).

- İspanya Valencia'daki Süratle Yığılanabilir İspanya Kolordusu/Kolordu Karargahı (The Rapid Deployable Spanish Corps HQ).

- İstanbul'daki Süratle Yığılanabilir 3 ncü Kolordu Karargahı (The Rapid Deployable Turkish Corps HQ).

- Almanya Rheindahlen'deki Avrupa Müttefik Komutanlığı Ani Müdahale Kolordusu (ARRC).

- Fransa Strasburg'da kurulu Avrupa Kolordusu (Eurocorps). (NATO ile imzalanan anlaşma kapsamında).

(2) Düşük Hazırlık Seviyeli Kuvvetler (FLR²³); kuruluş amacı, esas olarak HRF kategorisindeki karargahları takviye etmek ve uzun süreli bir harekat söz konusu olduğunda değiştirme birliği olarak kullanmaktır. İntikal ettirilebilir 6 adet FLR teşkil edilmesi planlanmıştır. Kuvvet hazırlık zamanları 91-180 gün arasında değişmektedir. Halen Hollanda Çokuluslu Kolordu Karargahı, Yunanistan Kolordu Karargahı ve Polonya Kolordu Karargahı FLR statüsündedir.

(3) Uzun Vadede Teşkil Edilecek Kuvvetler (LTBF²⁴); kollektif savunma amaçlı bu birlikler büyük çaplı taarruza maruz kalınması gibi en

¹⁸ IPF: In Place Forces.

¹⁹ GRF: Graduated Readiness Forces .

²⁰ HRF: High Readiness Forces.

²¹ Andrew. Vallance: "A Radically New Command Structure for NATO", NATO Review, (Autumn 2003), p.33-34.

²² Hans Binnendijk, David C. Gompert, and Richard L. Kugler: "A New Military Framework for NATO", Center for Technology and National Security Policy, National Defense University, (Fort McNair, 2005), p.12-16.

²³ FLR: Forces of Low Readiness.

²⁴ LTBF: Long Term Base Forces.

kötü ihtimalde görev alacaklardır. Miktarı ülkelerin ulusal kararlarına bağlı olacaktır. Hazırlık zamanınının 365 günden fazla olması öngörülmüştür.

(4) NATO Mukabele Kuvveti (NRF²⁵); kara, deniz ve hava unsurlarını içerecek ve ihtiyaç duyulduğu anda NATO'nun en yüksek karar makamı olan NAC kararıyla hızla harekete geçebilecek yapıda olacaktır. NRF emir alındıktan sonraki 5 gün içinde konuşlanmayı başlatabilecek hazırlık düzeyine ve kendisini 30 gün süreyle idame ettirebilecek bir yeteneğe sahip olacaktır.

NATO Dönüşümü sağlamaktan sorumlu NATO Dönüşüm Komutanlığı (ACT) Komutanı General James Mattis ise savaşı kazanmanın yolunun artık tank veya uçaklar değil insanın nasıl kullanıldığından geçtiğini ifade etmektedir. NATO Dönüşüm Komutanlığı tarafından Ekim 2008'de açıklanan ve 2009-2014 döneminde geliştirilecek 50 adet NATO dönüşüm projesinden ilk 10'u şu şekilde sıralanmıştır²⁶;

- NATO Ağ Merkezli Kabiliyetleri Çekirdek Hizmetleri (NNEC²⁷); NATO çapında bilgiye nüfuz ve işbirliği için bilgi teknolojileri.
  - NNEC Çapraz Bilgi Alanı Ağı²⁸; NATO ve ülkeler arasında hızlı karar verme ve komuta-kontrol faaliyetleri için geliştirilecek bilgi sistemleri alt yapısı.
  - Devam eden hareketler için eğitim desteği.
  - NNEC mimarisi ve uygulaması; hareket ihtiyacı NATO haberleşme ve bilgi hizmetlerinin geliştirilmesi.
  - Bilgi teknolojisinde karşılıklı kullanılabilirlik ve standardizasyon.
  - NATO üyesi olmayan ülkelerin ortak harekate katılabilmeleri için eğitim desteği.
  - NNEC haberleşme hizmetleri; NATO ve ülkeler arasında güvenli, esnek, mobil ve karşılıklı kullanılabilir haberleşme ağı kurulması.
  - Mobil komuta ve kontrol; müşterek hareket içinde tüm görevlere uygun çokuluslu ve NATO yapısının ihtiyacı olan komuta-kontrol doktrin, organizasyon, konseptler, bilgi yönetimi ve diğer malzeme dışı çözümler.
  - Mobil haberleşme ve bilgi sistemleri.
  - Müşterek istihbarat; NATO vasıtalarının planlama ve yönetimi.
- Görüldüğü gibi ACT tarafından öngörülen programlar büyük ölçüde ABD teknolojisi ve eğitim imkanlarının diğer ülkelere satılmasını öngörmektedir.

NATO'nun Gündemi ve Geleceği:

NATO, yüksek teknolojiye yeni silah sistemlerini etkisizleştirmeye yönelik terör şebekelerinin bilgisayar teknolojilerini kullanarak

²⁵ NRF: NATO Response Force.

²⁶ Julian Hale: "NATO Transformation Chief Sets Out Priorities", Defense News, (October 13, 2008), p.6.

²⁷ NNEC: NATO Network Enabled Capability Core Services.

²⁸ NNEC Cross-Domain Information.

gerçekleştirecekleri operasyonları yeni bir tehdit olarak kabul etmiştir²⁹. NATO konseptinde, terörizmin yanı sıra, yaşamsal önem taşıyan kaynakların akışının düzenlenmesi' de güvenlik rolü olarak yer almıştır. Bu rol ile başta petrol olmak üzere Avrasya enerji kaynaklarının kontrol altında tutulması ve Batı pazarlarına düzenli olarak ve uygun şartlarla erişiminin sağlanması kastedilmektedir. Tehdit sıralamasına terör ve kitle imha silahları ile birlikte enerjinin akışı konusunun da eklenmesi, NATO'nun güvenlik önceliğinin Orta Doğu'ya doğru kaydığı yönünde bir değerlendirmeyi de gündeme getirmiştir.

NATO için gelecekte reform beklenen önemli konuların şunları içerdiği değerlendirilmektedir; karar verme süreci, genişleme planı, NATO'nun stratejik vizyonu ve rolleri. Soğuk Savaş sonrası değişen ve genişleyen güvenlik ihtiyaçları çerçevesinde; ne NATO, ne de AB tek başına bir güvenlik şemsiyesi sağlama durumunda değildir³⁰. İttifak'ın sürmekte olan dönüşümü AB-NATO ilişkilerini de etkileyecektir. Öte yandan ESDP'nin³¹ NATO'yu tamamlayıcı bir unsur olarak mı yoksa NATO'ya bir rakip olarak mı gelişeceği yönündeki en önemli soru hala cevaplanmamıştır. Atlantik'in iki yakasında güvenlik konusunda görülen kültür farkı zaman zaman Avrupa Birliği ve NATO arasında birbirini tamamlayan bir ortaklığın kurulmasını zorlaştırmaktadır.

ABD dışındaki ittifak üyelerinin savunma harcamalarının gittikçe daha da azalmakta olması endişe kaynağı olmaya devam etmektedir. Bu durumda ittifakın bırakın alan dışı görevleri Madde 5 kapsamındaki görevlerini dahi yapmakta zorlanacağı yorumu yapılmaya başlandı. Örneğin Madde 5 görevleri için gerekli olan yüksek irtifa helikopterleri, mobil müşterek lojistik kabiliyetleri, insansız hava araçları gibi operasyonel ihtiyaçların nasıl karşılanacağı belli değildir. NATO'nun iki ayrı gruba ayrılmakta olduğu ifade edilmektedir³²; risk ve masrafı göze alarak her türlü göreve hazır olmaya çalışanlar ile riski göze almaktan kaçan ve birliklerini garnizonlarına hapsedenler. NATO'nun istenen seviyeye yaklaşması için tek yol olarak ABD ve İngiltere'ye ilave birkaç ülke dışındaki diğer ülkelerin de yıllık savunma harcamalarını GDP'lerinin % 2'sinden yukarıya çıkarmaları beklenmektedir³³.

Fransa'nın NATO askeri yapısına geri dönüş niyetinin arkasındaki nedenlerin başında NATO ile kendisinin etkin olduğu daha geniş bir menü elde etme isteği gelmektedir. Öte yandan Fransa bu geri dönüş karşılığında ABD ile pazarlık yaparak askeri kanatta alacağı önemli komuta kadroları ile Avrupa'da bir otonomi arayışı içindedir. Nitekim bu pazarlığa ABD'nin ESDP'ye daha fazla destek vermesi de dahildir. Ayrıca NATO içinde dışlandığı Savunma Planlama Komitesi (DPC) ve Nükleer Planlama Grubu

---

²⁹ Web Sitesi: NATO Basic Texts: The Alliance's Strategic Concept, North Atlantic Council in Washington D.C April 1999. <http://www.nato.int/docu/pr/1999/p99-065e.htm>, (15 Ağustos 2003).

³⁰ Bülent Sarper Ağır: "Soğuk Savaş Sonrası Avrupa Güvenlik Düzenine Kurumsal Bir Bakış", Avrasya Dosyası, Güvenlik Bilimleri Özel, ASAM Basım Evi, Cilt: 9, Sayı: 2, (Ankara, Yaz 2003), s.126.

³¹ ESDP: European Security and Defense Policy (AGSP: Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası).

³² Liam Fox, Daniel Fata: "Don't Downsize NATO's Mission", Defense News, (October 2008), p.76.

³³ Michael Codner: "Hanging Together: Military Interoperability in an Era of Technological Innovation", Royal United Services Institute for Defence Studies, (London, 2003), p.14-15.

(NPG)'ye dönerek bu kanallardan by pass edilmesinin de önünü kapatacaktır. NATO'ya her zaman önem veren ABD yönetimi, Obama ile Fransa'yı da NATO askeri kanadına döndürerek kendisinin daha etkin olduğu bir ittifakın dayanışmasını artırma başarısını gösterecektir.

Buraya kadar kendi çıkarlarını optimize etmek bakımından ABD ve Fransa'nın yaklaşımları normal olmakla birlikte Fransa'nın açık reddi ile AB kapısında bekletilen Türkiye'nin bu dönüşü henüz bir pazarlık konusu haline getirememiş olması anlaşılır değildir. Aynı şekilde NATO Genel Sekreterliği'ne seçilen Eski Danimarka Başbakanı Anders Fogh Rasmussen'inin seçim süreci de Türkiye için iyi bir sınav olmamıştır. Rasmussen, önümüzdeki dönemde daha çok terör ve Orta Doğu ile ilgili konular ile ilgilenecek NATO için özellikle karikatür krizi ile ilgili sabıkasından ötürü iyi bir aday değildi. Türkiye, bu görüşünü muhafaza etmek yerine bazı kadrolar alarak sözde pazarlık karşılığı Rasmussen'e onay verirken fırsatçı konumuna düştü. Üstelik alınan Genel Sekreter Yardımcılığı kadrosuna yüklenen terör ve Orta Doğu'ya ilişkin görevler ile Rasmussen'in eli güçlendirildi.

ABD, Ukrayna ve Gürcistan'ı da dahil ederek NATO'nun daha fazla genişlemesini istemektedir. Ancak, Rusya'nın enerji şantajı altındaki Almanya ve Fransa, bu genişlemenin önündeki en büyük iki engel olmaya devam etmektedir. Rusya'nın şantajı İran ve Orta Asya ile ilişkiler konusunda da işe yaramaktadır. Gerek Orta Doğu gerekse Orta Asya ve enerji oyunlarının kesiştiği noktada bulunan Türkiye ise ABD için çok önemli bir müttefik olarak konumunu tekrar güçlendirmektedir. Ulusal çıkar endeksli bir dış politika ile Türkiye bu konumunu ya fırsat haline dönüştürebilir, ya da başkalarının piyonu olarak çok tehlikeli maceralara sürüklenebilir. Burada belirleyici olan Türk devlet adamlığının kalitesi ve vizyonu olacaktır. Dünya yavaş yavaş çok kutuplu bir düzene evrilirken Türkiye, güvenlik anlayışını yeni bir düşünsel altyapıya oturtmalı ve güç projeksiyonunu yeni vizyonuna uygun bir şekilde çoklu coğrafyalara göre yumuşak güç öncelikli olarak yeniden kurgulamalıdır.